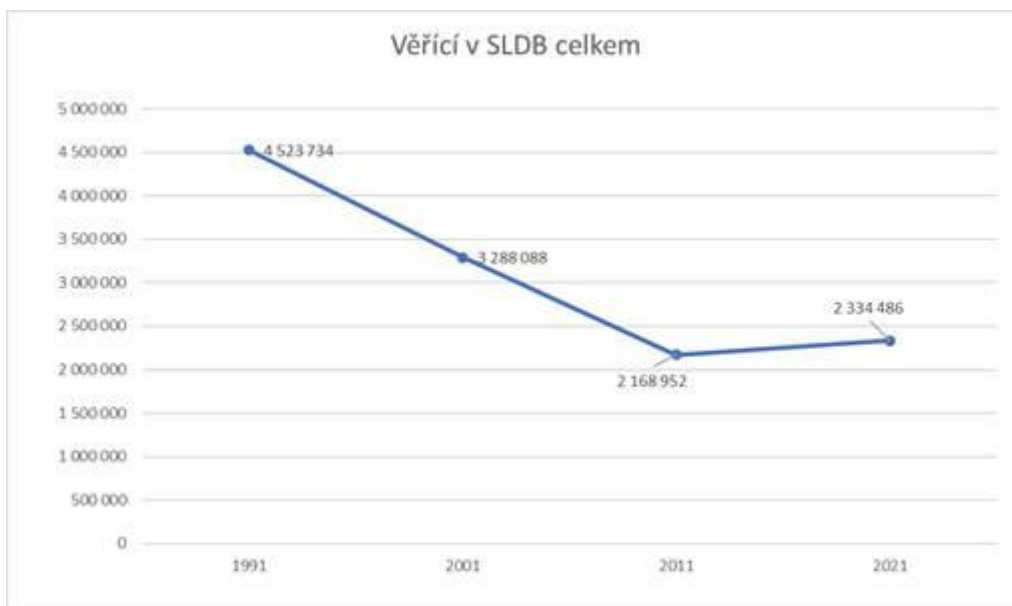

Předběžné výsledky sčítání: Věřících poprvé od revoluce přibývá, katolíků tolik nebylo.

První předběžné výsledky ze SLDB zveřejnil Český statistický úřad 13.1. V nich byly i údaje o počtech věřících. Poprvé od revoluce počet lidí, kteří se označili za věřící, mezi sčítáními narostl. Oproti SLDB 2011 narostl i počet deklarovaných osob bez vyznání. Celkově na otázku k náboženskému vyznání odpovědělo 69,9 % sčítaných, což je oproti minulému cenzu nárůst (tehdy odpovědělo jen 55,3 %).

V prvních výsledcích, které ČSÚ zveřejnil, byly sečteny pouze tři hlavní církve podle obsahu vyplněné otevřené otázky. Po zpracování dalších dat, která ČSÚ zveřejnil 19.1., se ukázalo, že čtvrt milionu dalších lidí se také přihlásilo ke katolické církvi, ale tím, že vyplnilo její zkrácený název „katolík“ nebo „katolická církev“ či se přihlásilo k řeckokatolické církvi **Po sečtení skupin se zkráceným názvem vychází celkový počet přihlášených ke katolické církvi v ČR na 985.162 osob, což je jen o 98 tis. méně než při sčítání v roce 2011 (1.082.463).**

SLDB 2021	Česká republika celkem
Obyvatelstvo celkem	10 524 167
z toho věřící, nehlásící se k církvi, náboženské společnosti	960 201
z toho věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	1 374 285
v tom církev, náboženská společnost nebo směr:	
katolíci celkem	985 162
z toho Církev římskokatolická	741 019
katolická víra (katolík)	235 834
Církev řeckokatolická	8 309

Jelikož na otázku odpovědělo více lidí, je také sečteno více věřících: 2,33 mil., což je o 165,5 tis. více než před desetiletím. Mírný nárůst věřících táhnou ti, kteří se nehlásí k církvi (o 254,8 tis. více). Hlásících se k církvím je o 90 tis. méně.

Komentář Stanislava Přibyla, generálního sekretáře ČBK: „Vezmeme-li v potaz, že ve společnosti obecně klesá chuť deklarovat příslušnost k jakékoliv instituci, pak je to výsledek celkem příjemně překvapující. Víme, že silně prokřtěné starší ročníky postupně vymírají, proto je z těchto čísel vidět, že od minulého sčítání mírně přibýlo nových katolíků. Zda jsou to mladí lidé nebo starší ročníky (které opustil strach veřejně se k víře hlásit), zatím není jasné.“

ČSÚ zveřejňuje data po sčítání průběžně. Zhruba rok po sčítání bývají k dispozici první oficiální sečtená data, pak jsou průběžně doplňována další a zhruba dva roky po sčítání bývají data definitivní. Mnoho dalších dat (např. údaje za obce, náboženství podle věku aj.) ještě zpracováno není. Při minulém sčítání (2011) byly podrobné analýzy o tom, jak SLDB reflektuje náboženské chování, dostupné téměř tři roky po sčítání. Jakmile budou dostupná další data, bude možné zjistit podrobněji například věkové složení věřících a hlásících se ke katolické církvi i jejich rozmístění v jednotlivých diecézích.

Co už nyní z předběžných dat vidíme:

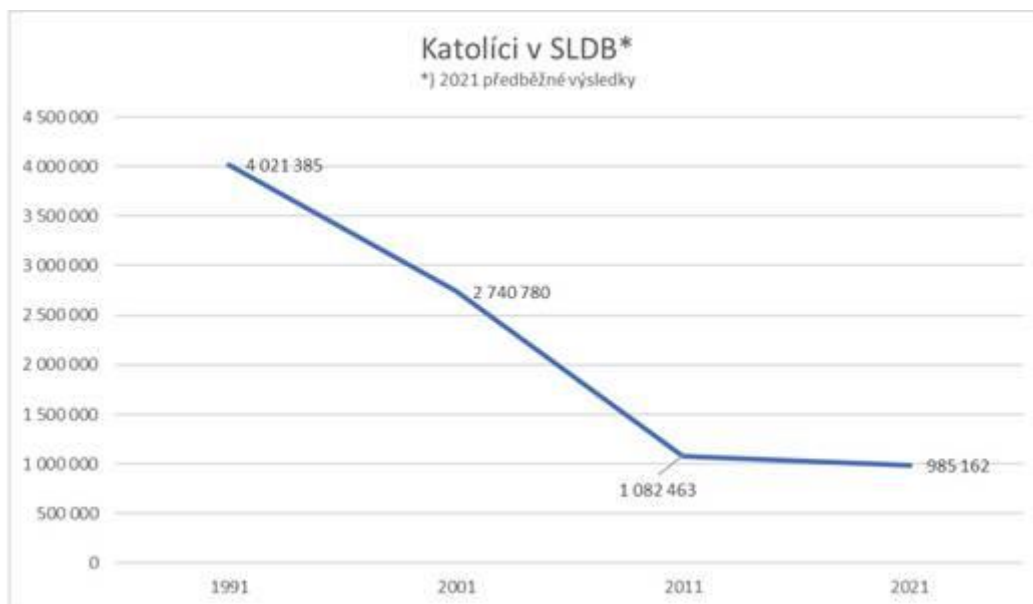
- **Stoupl počet lidí, kteří se k otázce víry vyjadřují = lidé mají větší potřebu se k otázce víry vyjadřovat**
- **Stoupl počet věřících = víc lidí se veřejně hlásí k víře (snad v Boha)**
- **Pokud přičteme i lidi, kteří římskokatolickou církev pojmenovat zkráceně, např. „katolík“, celkový počet lidí, kteří se hlásí ke katolické církvi klesl jen mírně.**

Vezmeme-li v potaz dvě skutečnosti, které víme, a to, že obecně dlouhodobě ve společnosti klesá ochota cokoliv deklarovat a někam patřit a že vymírají starší ročníky, které byly silně pokřtěné a víru deklarovaly automaticky „zvykově“ (v minulém SLDB bylo 44 % katolíků nad 60 let - 472 tis. - a z nich mnoho již nežije); **je patrné, že odcházející katolíci jsou nahrazováni mladšími.**

Interpretace k zamyšlení:

- Společnost se mění;
- lidé se nehlásí k něčemu jen ze zvyku, chtějí být v obraze a mít názor;
- lidé mají zájem o víru;

- je výzvou pro současnou církev předávat okolnímu světu nejen zážitek víry, ale také **význam společenství církve; živou zkušenost s tím, že společenství může být krásné a obohacuje osobní víru.**
- Z postojových výzkumů víme, že „zvykoví“ katolíci jsou mnohdy již řadu let nepraktikující, na přímé pastorační a návštěvnosti kostelů by se jejich úbytek tedy projevit neměl. Možná je vidět na mírně klesajícím počtu udílených svátostí. To je ale také ještě potřeba prověřit.

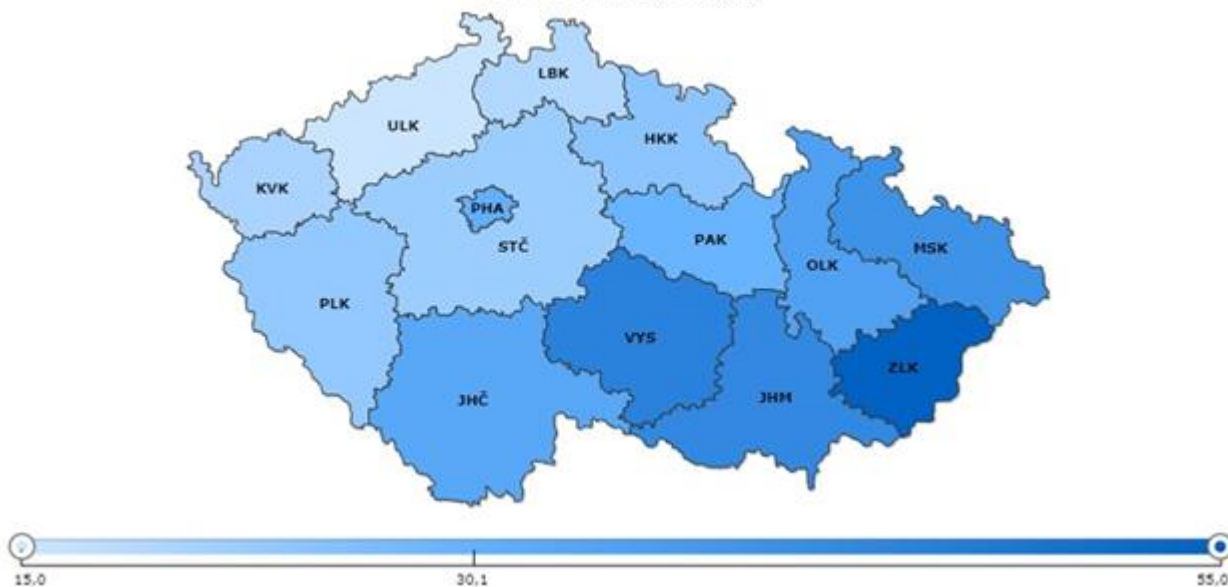

3

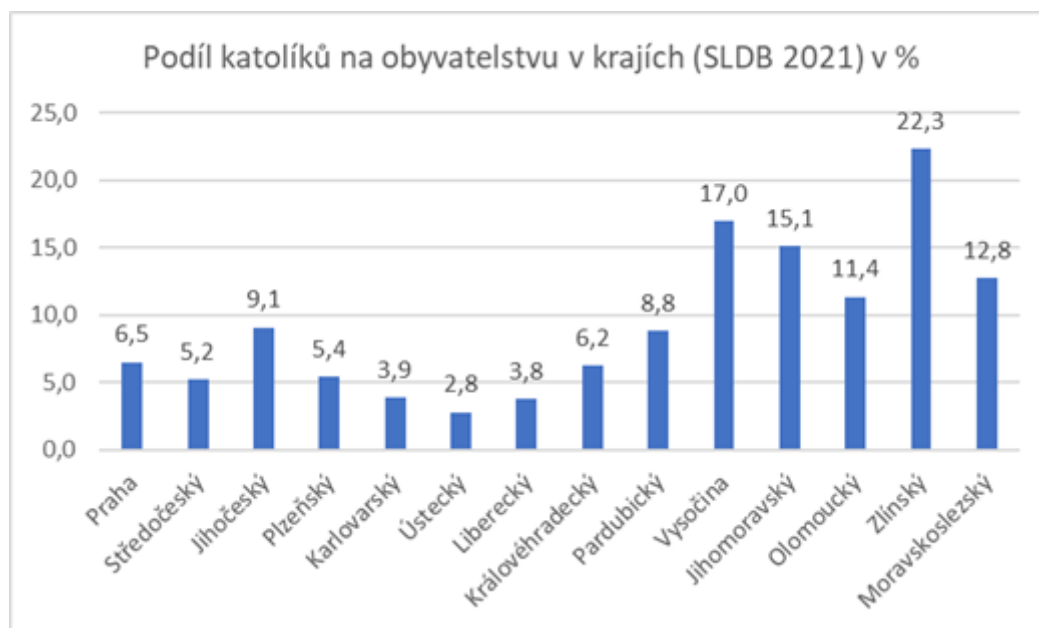
Na jaká data aktuálně čekáme:

- Zpracování **věkové struktury**: Můžeme se pouze domnívat, že úbytky věřících křesťanů jsou v nejvyšších věkových kategoriích a přírůstky naopak z řad mladších generací, zatím ale nemáme potvrzeno.
- **Data do úrovně obcí**, která bychom mohli **územně převést na diecéze**. Zatím se zdá, že vztáhneme-li počet katolíků na počty obyvatel, tak na Moravě jich mírně ubylo a v Čechách mírně přibylo. To by korespondovalo s faktem, že vymírají ročníky, které deklarovaly zvykově. Zatím se ale jedná o hypotézy, které bude nutné prověřit. Zatím jsou k dispozici počty věřících a katolíků pouze do úrovně krajů.
- Data o migraci a jejich srovnání s předchozím SLDB, ze kterých by mohlo být možné zjistit případné změny územních charakteristik věřících.

Podíl věřících obyvatel (%)

Podíl katolíků na obyvatelstvu v krajích (SLDB 2021) v %

Data ze SLDB jsou oproti jiným datům specifická. Většinu dat získává ČSÚ od obyvatel, základní údaje čerpá ze základních registrů. Největší problém je s dobrovolnými otázkami, mezi které patří i otázka deklarace náboženského vyznání. Zatímco v postojových výzkumech na otázku víry lidé odpovídají anonymně, v SLDB deklarují své náboženské přesvědčení poté, co vyplní všechny své osobní údaje včetně jména a bydliště. Lze se tedy oprávněně domnívat, že takto veřejně se přihlásí k víře nebo církvi méně lidí než v anonymních šetřeních.

Dalším kamenem úrazu je podoba otázky, kde není možno vybrat z předtištěných možností (list existujících církví, ze kterých si vybírám), ale nutnost správně napsat jméno své církve. To vede k tomu, že řada lidí místo Římskokatolická církev napsala jen „katolík“ nebo „křesťan“.

Data ze SLDB se chystáme porovnat s věkovou strukturou pokřtěných a také návštěvníků bohoslužeb. Dlouhodobě se ukazuje, že být pokřtěn neznamena věřit nebo cítit se být členem církve a jen část katolíků chodí pravidelně do kostela. Na druhou stranu řada nevěřících nebo nepokřtěných využívá služby katolické církve (vánoční návštěva kostela, církevní školy či nemocnice, svatby mezi katolíky a nevěřícími apod.).

Navzdory výše uvedeným omezením mají výsledky SLDB o náboženské víře pro církev smysl. Je to unikátní zdroj o sociodemografických charakteristikách věřících, který není z jiných zdrojů dat dostupný. Např. podrobnější územní členění a velikost sídel podle religiozity, dále vzdělanostní úroveň, ekonomická aktivita, rodinný stav, složení domácnosti či plodnost žen.

Autoři: PhDr. Kateřina Pulkrábková a Mgr. Daniel Chytil

© Odbor Analýz církevních dat České biskupské konference, Praha 2022

Pro více informací kontaktujte: Odbor analýz církevních dat České biskupské konference, data@cirkev.cz.